

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Vzdělávací obor český jazyk a literatura je realizován v povinném předmětu český jazyk a literatura a ve volitelných předmětech seminář. Vyučovací předmět Český jazyk a literatura realizuje některé části vzdělávacích oborů Jazyk a jazyková komunikace a rozvíjí průřezová témata Mediální výchova a Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Předmět: Český jazyk a literatura

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Obsahové vymezení

Český jazyk a literatura prohlubuje poučení o jazyku jako východisko ke komunikaci v náročnějších typech mluvených i psaných textů, posiluje čtení s porozuměním, jež povede k hlubším čtenářským zážitkům. Osvojením vymezených poznatků a rozvojem některých dovedností vytváří předpoklady pro kultivované jazykové ztvárnění. Obsahové vymezení je závazné pro všechna zaměření, rozdílná hodinová dotace umožňuje pouze odlišný rozsah.

Časové a organizační vymezení:

Předmět český jazyk a literatura je řazen ve všech zaměřeních do čtyř ročníků, ovšem s různou hodinovou dotací vymezenou konkrétním učebním plánem. Ve čtvrtém ročníku budou žákům nabídnuty jednoleté volitelné předměty v rozsahu dvou hodin týdně, jejichž náplň souvisí se vzdělávacími oblastmi Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura), Umění a kultura.

Výchovné a vzdělávací strategie vedoucí k rozvoji

Kompetence k učení:

- učitel zadává žákům ročníkové a seminární práce, referáty, aby vyhledávali informace v různých informačních zdrojích a dokázali se orientovat v odborné literatuře
- učitel vyžaduje, aby žáci dokázali formulovat závěry ve shodě se svými znalostmi a zkušenostmi
- učitel se snaží vést žáky k tvořivému myšlení
- učitel vede žáky ke kultivované prezentaci

Kompetence k řešení problémů:

- učitel vede žáky k rozpoznání problémů, k zvažování různých postupů při řešení problémů
- vede žáky k analytickému, kritickému a tvořivému myšlení
- učitel vede žáka k interpretaci získaných poznatků
- učitel vede žáka k hledání a využití různých postupů

Kompetence komunikativní:

- učitel vede žáky k využívání verbální i nonverbální komunikace
- učitel vede žáka k tomu, aby se vyjadřoval v mluvených i psaných projevech přiměřeně záměru a situaci
- učitel konzultuje názory všech žáků, učí je vhodně argumentovat a spolupracovat

Kompetence sociální a personální:

- učitel vytváří situace, při kterých žáci spolupracují, rozděluje podle svých schopností pracovní činnosti a společně plánují vhodný postup k vyřešení úlohy

Kompetence občanské:

- učitel vede žáky k tomu, aby respektovali názory ostatních, spolužáků a učitele a tolerovali schopnosti ostatních

Kompetence k podnikavosti:

- učitel vede žáka cíleně k rozvoji osobních předpokladů v souvislosti s budoucím profesním zaměřením

- učitel motivuje žáka k zapojení do předmětových olympiád a soutěží, tvůrčího psaní, projektů apod.

Zabezpečení výuky žáků se speciálními potřebami:

- žáci se speciálními potřebami jsou integrováni do běžných tříd a ve spolupráci s PPP škola vytvoří konkrétní podmínky pro tyto žáky

Zabezpečení výuky nadaných žáků:

- pro nadané žáky škola vytvoří individuálním přístupem učitele zvláštní podmínky pro jejich rozvoj

Výstupy ŠVP	Učivo téma	Konkretizace	Průřezová témata, souvislosti, metody
1.ročník			
<ul style="list-style-type: none"> • žák odlišuje různé variety národního jazyka a vhodně je využívá v souladu s komunikační situací • žák popíše základní rysy češtiny a vysvětlí zákonitosti jejího vývoje i současné vývojové tendence 	<ul style="list-style-type: none"> • obecné poučení o jazyku a řeči 	<ul style="list-style-type: none"> • Jazyk a řeč, jazyková komunikace • Myšlení a jazyk • Národní jazyk a jeho útvary • Čeština a slovanské jazyky • Jazyková kultura • Základní vývojové tendence českého jazyka 	<i>Mediální výchova (mediální produkty a jejich významy)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • žák ovládá zásady spisovné výslovnosti • v mluveném projevu vhodně užívá nonverbálních prostředků řeči 	<ul style="list-style-type: none"> • zvuková stránka jazyka 	<ul style="list-style-type: none"> • Zásady spisovné výslovnosti • Zvukové prostředky řeči 	<i>Mediální výchova (mediální produkty a jejich významy)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • žák v písemném projevu dodržuje zásady pravopisu a s oporou příruček řeší složitější případy 	<ul style="list-style-type: none"> • grafická stránka jazyka 	<ul style="list-style-type: none"> • Písmo, jeho vznik a druhy • Základní principy českého pravopisu a nejčastější odchylky od nich 	<i>Mediální výchova (mediální produkty a jejich významy)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • žák v písemném i mluvením projevu volí vhodné výrazové prostředky podle jejich funkce a vztahu k sdělovacímu záměru, k dané situaci, kontextu i adresátovi, vysvětlí a odůvodní význam slov v daném kontextu 	<ul style="list-style-type: none"> • stylistika 	Slohová charakteristika výrazových prostředků	<i>Mediální výchova (mediální produkty)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • žák si osvojuje prakticky vhodnou volbu výrazových prostředků 	<ul style="list-style-type: none"> • stylistika 	Text (komunikát) a komunikační situace – prostředí, účastníci komunikace, jejich role	<i>Mediální výchova (mediální produkty) Osobnostní a sociální výchova (sociální komunikace)</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • stylistika 	Míra připravenosti, oficiálnosti, formálnosti, veřejnosti komunikace; mluvenost a psanost	
<ul style="list-style-type: none"> • žák pořizuje z textu výpisky, zpracovává 	<ul style="list-style-type: none"> • funkční styly a jejich realizace v textech 	Prostě sdělovací funkční styl, administrativní	<i>Mediální výchova</i>

výtahy, konspiky			<i>(mediální produkty)</i>
<ul style="list-style-type: none"> žák volí adekvátní komunikační strategie, zohledňuje partnera i publikum, rozeznává manipulativní komunikaci a dovede se jí bránit 	<ul style="list-style-type: none"> stylistika 	Komunikační strategie – adresnost, volba jazykového útvaru, prostředků verbálních a neverbálních s ohledem na partnera; Vyjadřování přímé a nepřímé, jazyková etiketa	<i>Mediální výchova (mediální produkty) Osobnostní a sociální výchova (sociální komunikace)</i>
2. ročník			
<ul style="list-style-type: none"> žák v mluveném i psaném projevu vhodně využívá slohotvorné rozvrstvení výrazových prostředků češtiny 	<ul style="list-style-type: none"> slovní zásoba, sémantika a tvoření slov 	Jednotky slovní zásoby (včetně frazeologických); významové vztahy mezi slovy; rozšiřování slovní zásoby; způsoby tvoření slov	<i>Mediální výchova (mediální produkty)</i>
<ul style="list-style-type: none"> žák ve svém projevu uplatňuje znalosti tvarosloví a slovtvorných principů českého jazyka 	<ul style="list-style-type: none"> tvarosloví (morfologie) 	Druhy a jejich mluvnické kategorie a tvary	
	<ul style="list-style-type: none"> funkční styly a jejich realizace v textech 	Publicistický styl	<i>Mediální výchova (mediální produkty)</i>
3. ročník			
<ul style="list-style-type: none"> žák ve svých projevech uplatňuje znalost syntaktických principů, využívá znalosti o větných členech jejich vztazích, o aktuální členění výpovědi a o druzích vět podle záměru mluvčího k vhodnému vyjádření myšlenky, k účinnému dorozumívání, logickému strukturování výpovědi a k odlišnému záměru mluvčího 	<ul style="list-style-type: none"> skladba (syntax) 	Základní principy větné stavby (větné členy, věty, souvětí a jejich vztahy); aktuální členění výpovědi; základy valenční a textové syntaxe	
<ul style="list-style-type: none"> žák při tvorbě vlastního textu mluveného i psaného využívá základní principy rétoriky 	<ul style="list-style-type: none"> rétorika 	Rétorika <ul style="list-style-type: none"> druhy řečnických projevů, příprava a realizace řečnického vystoupení 	<i>Mediální výchova (mediální produkty) Osobnostní a sociální výchova (sociální komunikace)</i>
<ul style="list-style-type: none"> žák posoudí a interpretuje komunikační účinky textu, svá tvrzení argumentačně podpoří jeho všestrannou analýzou 	<ul style="list-style-type: none"> stylistika 	Funkce komunikátů <ul style="list-style-type: none"> sebevyjádření, apel, přesvědčování, argumentace, kontakt aj. jako dominantní funkce komunikátu 	<i>Mediální výchova (mediální produkty) Osobnostní a sociální výchova (sociální komunikace)</i>
<ul style="list-style-type: none"> žák efektivně a samostatně využívá různých informačních zdrojů (slovníky, internet, encyklopedie) 	<ul style="list-style-type: none"> funkční styly a jejich realizace v textech 	<ul style="list-style-type: none"> odborný styl 	<i>Mediální výchova (mediální produkty)</i>
4. ročník			
	<ul style="list-style-type: none"> stylistika 	Monolog a dialog <ul style="list-style-type: none"> výstavba dialogu, vztah otázka-odpověď; 	<i>Mediální výchova (mediální produkty)</i>

		druhy literárního dialogu; subjekty mimotextové a vnitrotextové (autor, čtenář, vypravěč, lyrický hrdina, postavy); narativní postupy (řeč přímá, nepřímá, nevlastní přímá, polopřímá)	
	• funkční styly a jejich realizace v textech	Umělecký styl	<i>Mediální výchova (mediální produkty)</i>
• žák používá různé prostředky textového navazování vedoucí ke zvýšení srozumitelnosti, přehlednosti a logické souvislosti sdělení, uplatní textové členění v souladu s obsahovou výstavbou textu a rozvíjením tématu		Základní vlastnosti textu, principy jeho výstavby <ul style="list-style-type: none"> koherence textu (navazování, odkazování, tematické posloupnosti); členění textu a jeho signály; odstavec a další jednotky, vzájemné vztahy textů (intertextovost) 	<i>Mediální výchova (mediální produkty)</i>

Výstupy ŠVP	Učivo téma	Konkretizace	Průřezová témata, souvislosti, metody
Literární komunikace 1-4.ročník			
<ul style="list-style-type: none"> žák rozliší umělecký text od neuměleckého, nalezne jevy, které činí text uměleckým žák tvořivě využívá informaci z odborné literatury, internetu, tisku a z dalších zdrojů, kriticky je třídí a vyhodnocuje 	• základy literární vědy	Literární teorie, literární historie, literární kritika, poetika; interdisciplinárnost literární vědy; literatura a její funkce	
<ul style="list-style-type: none"> žák při interpretaci literárního textu ve všech jeho kontextech uplatňuje prohloubené znalosti o struktuře literárního textu, literárních žánrech a literárněvědných termínech žák rozliší texty spadající do oblasti tzv. literatury vážné, středního proudu a literárního braku a svůj názor argumentačně zdůvodní žák samostatně interpretuje dramatické, 	• metody interpretace textu	Interpretační postupy a konvence, význam a smysl, popis, analýza, výklad a vlastní interpretace textu; čtenářské kompetence; interpretace a přeinterpretování	<i>Osobnostní a sociální výchova (sociální komunikace)</i>

<p>filmové a televizní zpracování literárních děl</p> <ul style="list-style-type: none"> žák rozliší a specifikuje jednotky vyprávění (časoprostor, vypravěč, postavy) a zhodnotí jejich funkci a účinek na čtenáře 			
<ul style="list-style-type: none"> žák postihne smysl textu, vysvětlí důvody a důsledky různých interpretací téhož textu, porovná je a zhodnotí, odhalí eventuelní dezinterpretace textu 	<ul style="list-style-type: none"> způsoby vyjadřování zážitků z literárních děl a soudů nad nimi 	<p>Způsoby vyjadřování zážitků z literárních děl a soudů nad nimi (osobní záznamy, anotace, kritika a recenze, polemiky)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> žák na konkrétních příkladech popíše specifické prostředky básnického jazyka a objasní jejich funkci v textu 	<ul style="list-style-type: none"> jazykové, kompoziční a tematické prostředky výstavby literárního díla 	<p>Jazykové, kompoziční a tematické prostředky výstavby literárního díla – tropy; figury; rytmus, rým a zvukové prostředky poezie; monolog, dialog, přímá a nepřímá řeč, nevlastní přímá a polopřímá řeč; typy kompozice; motiv, téma</p>	
<ul style="list-style-type: none"> žák získané schopnosti a dovednosti tvořivě využívá v produktivních činnostech rozvíjejících jeho individuální styl žák identifikuje využití jednoho textu v textu jiném (intertextovost) a objasní jeho funkci a účinek na čtenáře žák objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem a vysvětlí, jakým způsobem se reálný svět promítá do literárního textu, jaký vliv může mít svět fikce na myšlení a jednání reálných lidí žák rozezná typy promluv a vyprávěcí způsoby a posoudí jejich funkci v konkrétním textu 	<ul style="list-style-type: none"> text a intertextovost 	<p>Kontext, vliv a způsoby mezitextového navazování a mezitextové komunikace (motto, citát, aluze), žánry založené na mezitextovém navazování (parodie, travestie, plagiát), hraniční rysy textu (předmluva, doslov, ilustrace, obálka; autorský komentář, recenze)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> žák vystihne podstatné rysy základních period vývoje české i světové literatury, významných uměleckých směrů, uvede jejich představitele a charakterizuje a interpretuje jejich přínos pro vývoj literatury a literárního myšlení žák vysvětlí specifčnost vývoje české literatury a vyloží její postavení v kontextu literatury světové (vzájemná 	<ul style="list-style-type: none"> vývoj literatury v kontextu dobového myšlení, umění a kultury 	<p>Funkce periodizace literatury, vývoj kontextu české a světové literatury; tematický a výrazový přínos velkých autorských osobností; literární směry a hnutí; vývoj literárních druhů a žánrů s důrazem na moderní literaturu 1. ročník Nejstarší památky světové literatury Antická literatura Středověk</p>	<p><i>Globalizační a rozvojové procesy (žijeme v Evropě)</i></p>

inspirace, příbuznost, odlišnosti a jejich příčiny)		Renesance a humanismus Baroko Klasicismus, osvícenství Preromantismus 2. ročník Česká literatura 1. poloviny 19. století Romantismus Realismus Česká literatura 2. poloviny 19. století Konec století v literatuře 3. ročník Světová literatura 1. poloviny 20. století 1. světová válka v literatuře Česká literatura 1. poloviny 20. století 4. ročník 2. světová válka v literatuře Světová literatura 2. poloviny 20. století Česká literatura 2. poloviny 20. století	
---	--	--	--

